

**PLA DE MILLORA DE LA SALUT
MATERNO-INFANTIL I LA QUALITAT
DE VIDA DE DONES I FAMÍLIES EN
CONDICIONS SANITÀRIES I
PSICOSOCIALS VULNERABLES**

Memòria Anual 2022 Justificativa del Contracte subscrit,
número d'expedient: **5100-2022-N1320**, entre el
Departament de Salut - Servei Català de la Salut i
l'Associació Salut i Família

Associació **Asociación**
SALUD y FAMILIA

ÍNDEX

1. Cartera de serveis i prestacions.
2. Detecció i Prevenció de la violència de parella.
3. Activitat desenvolupada.
4. Perfil de les dones ateses.
5. Mosaic de serveis complementaris.
6. Entitats col·laboradores
7. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions i activitats afins.
8. Desplegament adaptatiu del Pla durant la pandèmia per la COVID-19.
9. Professionals que donen cobertura al Pla.

1. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La cartera de serveis del **Pla de Millora de la Salut Materno-Infantil i la Qualitat de Dones i Famílies en Condicions Sanitàries i Psicosocials Vulnerables** abasta quatre àmbits principals:

- Suport, orientació i acompanyament personalitzat durant la crisi que suposa un embaràs no desitjat o inesperat des d'una perspectiva pro-elecció.
- Consell personalitzat en planificació familiar i prevenció de la repetició de l'avortament.
- Facilitació de l'accés als serveis sanitaris públics a les dones embarassades en risc d'exclusió social.
- Servei de contracepció immediata gratuïta de llarga durada i alt impacte.
- Servei de Consell Familiar en col·laboració amb el Servei d'Atenció a la Dona de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron.

Les prestacions disponibles són:

- **Test d'embaràs** immediat, fiable i gratuït.
- **Orientació, suport i acompanyament individual** gratuït a les dones de tots els orígens que es troben en una situació d'embaràs no desitjat o inesperat. Aquesta prestació es basa en els principis pro-elecció i aplica les opcions previstes a la Ley de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo 2/2010 de 3 de Marzo.

- **Consell en planificació familiar** individual i gratuït adreçat a dones en situació de vulnerabilitat de tots els orígens.
- **Tramitació de la documentació d'accés als serveis sanitaris públics** a dones embarassades de tots els orígens en situació d'especial vulnerabilitat.
- **Contracepció immediata** i gratuïta mitjançant un dels següents mètodes de llarga durada i al impacte:
 - Implantació d'un DISPOSITIU INTRAUTERI amb alta càrrega de coure de cinc anys de durada.
 - Col·locació de l'implant hormonal subdèrmic IMPLANON de tres anys de durada.

2. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una **exploració activa** sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una **oferta d'atenció i orientació immediata** de tipus jurídic i psicològic.

Durant l'any 2022 s'ha explorat la violència de parella mitjançant un cribatge realitzat amb el test *Partner Violence Screen* (PVS) al 95,7% dels casos atesos i s'ha registrat una prevalença del 6,6% que suposa una disminució de 0,6 punts respecte l'any 2021.

3. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Suport, orientació i acompanyament durant la crisi d'un embaràs no desitjat: 522 casos
- Consell en planificació familiar i prevenció de la repetició de la interrupció de l'embaràs: 752 casos
- Facilitació d'accés al sistema sanitari de dones embarassades en risc d'exclusió social: 32 casos
- Implantació de contracepció immediata de llarga durada: 2.627 casos
- Servei de Consell Familiar: 376 casos
- Exploració de violència de parella en: 95,7% casos
- Prevalença de violència de parella a: 6,6% casos

ACTIVITAT TOTAL: 4.309 casos

El nombre de casos atesos per contracepció immediata de llarga durada suposa 5 vegades els casos atesos per la crisi d'un embaràs no desitjat. Dels casos atesos per

contraccepció de llarga durada el 36,8% van ésser implantacions de DIU i el 63,2% col·locacions d'IMPLANON.

4. PERFIL DE LES DONES ATESES

L'anàlisi del perfil de dones ateses es fa desagregadament per a les dones que consulten per una crisi d'embaràs no desitjat, consell en planificació familiar contracepció immediata i/o sol·licitud d'accés al sistema sanitari i de forma singularitzada per a les dones ateses al Servei de Consell Familiar.

Pel que fa a les dones ateses als **àmbits de crisi d'un embaràs no desitjat, consell en planificació familiar contracepció immediata i sol·licitud d'accés al sistema sanitari** el 58,8% eren de procedència estrangera i el 41,2% espanyoles, residint a la demarcació de Barcelona el 81%, el 10,2% a la demarcació de Tarragona, el 6,9% a la demarcació de Girona i per últim el 1,9% a la demarcació de Lleida. Les vies d'arribada al Programa van ésser en primer lloc els centres sanitaris (70,7%), en segon lloc els serveis socials i les associacions (17,8%), en tercer lloc l'Associació Salut i Família (7,1%) i per últim la iniciativa pròpia (4,4%).

La franja d'edat de 26 a 35 anys va aplegar el 41,3% i les menors de 19 anys van suposar el 6%. L'estat civil fou soltera el 57,8%, tot i que amb independència d'aquest estat civil el 19,7% de les dones ateses van manifestar tenir una parella de fet.

Les dones tenien un treball assalariat o autònom en un 40,5% mentre que el 23% estaven a l'atur i el 13% es trobaven en situacions de precarietat que anaven des de l'economia submergida fins a la prostitució. A banda, el 24,4% de les dones no en tenien cap ingrés propi. L'analfabetisme funcional va estar present en l'1,6% de les

dones, el 32% declaraven tenir estudis primaris, el 57,3% estudis secundaris i el 9,1% estudis superiors.

Cal destacar que el 23,7% de les dones no havien consultat cap servei sanitari per motius de planificació familiar en els darrers dos anys i el 30,2% declaraven no utilitzar cap tipus de contracepció mentre que el 28,7% usaven el preservatiu, el 27,8% l'anticoncepció hormonal i el 13,3% altres combinacions.

Entre les dones ateses va predominar la baixa fecunditat de tal manera que el 36,8% no en tenia cap fill, el 25,8% en tenia un, mentre que un 32,2% tenia dos o tres fills i un 5,2% més de tres fills.

La utilització de la interrupció voluntària de l'embaràs com a estratègia de regulació de la fecunditat va estar present en el 39,3% de les dones ateses que van referir la pràctica d'interrupcions anteriors de l'embaràs i pel que fa a la decisió actual d'interrompre l'embaràs va ésser unilateral per part de la dona en un 23% dels casos. Entre les dones que van sol·licitar una interrupció voluntària de l'embaràs, el 97,4% presentaven una edat gestacional inferior a catorze setmanes i un 86% van acceptar utilitzar un mètode contraceptiu de llarga durada el que suposa un impacte positiu en la prevenció de l'avortament de repetició.

Pel que fa a les dones ateses al **Servei de Consell Familiar** el seu perfil està molt condicionat pel tipus de població femenina que atén la Unitat d'Embaràs a Risc de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Així el 74,7% tenien la nacionalitat espanyola i el 99,5% residien a la comarca del Barcelonès.

La franja d'edat de 35 i més anys va aplegar al 67,4% i les menors de 19 anys van suposar el 0,4%. S'observa un desplaçament de les usuàries cap a franges d'edat més avançades si es compara amb el perfil de les usuàries

ateses a la resta del Programa. L'estat civil fou casada o parella de fet en el 94,3% dels casos.

El 76,4% de les dones tenien un treball assalariat o autònom i el 44,1% declaraven tenir estudis universitaris, perfils que també es diferencien significativament de les usuàries ateses a la resta del Programa.

La baixa fecunditat era majoritària de tal manera que el 60,7% de les dones no en tenia cap fill i el 29,3% en tenia un.

El motiu de consulta va ésser en primer lloc l'atenció psicològica immediata a les malformacions fetals (31,2%), en segon, l'existència d'un embaràs a risc (31,1%), en tercer, la interrupció voluntària de l'embaràs (29,3%), en quart, l'atenció a nounats de risc i/o nascuts morts (4,4%), i per últim l'ocurrència d'un òbit fetal (4%).

5. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses al Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de **violència de parella** que en una bona part s'identifiquen mitjançant la detecció precoç realitzada sistemàticament.
- Participació en els grups de suport i orientació per a **mares immigrants** que inclouen **mares joves i adolescents** de tots els orígens.
- Orientació i suport psicològic en situacions de conflicte i de canvi familiar a càrrec del Programa **Brúixola/Espai Escolta**.

- Orientació i suport jurídic per a la vida personal, familiar i laboral en situacions de conflicte, de canvi i de mobilitat a càrrec del Programa **Brúixola**.
- Orientació i derivació per a necessitats formatives i laborals a dones de tots els orígens a càrrec del Programa **Impuls**.
- Orientació sobre ajuts públics a famílies, consum familiar sostenible, prevenció de la pobresa energètica i accions d'apropament als serveis socials a càrrec del Programa **Minut Zero**.
- Accés a la línia de prestacions **La infància és essencial** a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.
- Accés als Tallers **Criança positiva i Alimentació Infantil saludable** del Programa **Salut: 1.000 primers dies de vida**

6. ENTITATS COL.LABORADORES

Les organitzacions finançadores del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** han estat:

- Servei Català de la Salut.

L'organització finançadora del Programa **Grups de Suport i Orientació a Mares Immigrants** ha estat:

- Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones.

Les organitzacions finançadores del Programa **Brúixola** han estat:

- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.
- Ajuntament de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa **Impuls** han estat:

- Departament d'Igualtat i Feminismes. Generalitat de Catalunya.

L'organització finançadora del Programa **La Infància és essencial** ha estat:

- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.

L'organització finançadora del Programa **Minut Zero** ha estat:

- Obra Social "la Caixa"

L'organització finançadora del Programa **Salut: 1.000 primers dies de vida** ha estat:

- Departament de Salut

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **proveïdors sanitaris públics** següents:

- Programes d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIRs) de Catalunya.
- Hospital Clínic de Barcelona.
- Hospital del Mar de Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Catalunya.
- Fundació Salut Empordà.

- Hospital de Figueres.
- Assir Garraf.
- Assir Reus.
- Assir Tarragona.
- Assir Terres de l'Ebre.
- Assir El Vendrell.
- Assir Gironés Pla de l'Estany.
- Assir Mataró-Maresme.
- Assir Sant Adrià del Besòs
- Assir Santa Tecla Tarragonès.
- Assir Alt Penedès.
- Assir Litoral.
- Assir Santa Coloma de Gramanet
- Centre Jove Municipal de Girona ciutat.
- Assir Xarxa Santa Tecla Tarragonès

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **proveïdors sanitaris privats** següents:

- Centre Mèdic Aragó.
- Agrupació Tutor Mèdica.
- Clínica Mèdica Sants.
- Clínica Ginégir (Aragón Girona)
- Centre Mèdic Eira de Tarragona.
- Clínica EMECE.
- Clínica Dalmases.
- Instituto Ginetec.
- Centre Avantmèdic de Lleida.
- ABS Figueres
- Avant Mèdic

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **centres socials i organitzacions del tercer sector social** següents:

- Creu Roja de Catalunya.

- Servei d'Atenció a l'Immigrant Estranger i Refugiat, SAIER.
- Federación de Entidades Latinoamericanas de Cataluña, FEDELATINA.
- SOS Racisme.
- Red para el Desarrollo e Integración de Naciones, RUMBOS.
- Federación de Entidades Bolivianas en Cataluña, FEDEBOL.
- Asociación de Mujeres Bolivianas en Cataluña.
- Asociación Salvadoreña en Cataluña.
- Associació Cultural Educativa i Social Operativa de Dones Pakistaneses, ACESOP.
- Punts d'Informació Juvenil (PIJ's) de diversos municipis.
- Serveis Socials Municipals.
- Programes d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD's) de Catalunya.
- Asociaciones de Mujeres Bolivianas Libélulas.
- Asociación Asapecha.

7. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS I ACTIVITATS AFINS

7.1 DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada sobre el **Pla de Millora de la Salut Materno-Infantil i la Qualitat de Vida de Dones i Famílies en Condicions Sanitàries i Psicosocials Vulnerables** ha consistit en:

- S'han rebut 84.121 visites a la pàgina Web de l'Associació Salut i Família i d'aquestes 2.556 s'han fet directament al Programa **Atenció a la Maternitat a Risc**.

- S'ha difós la cartera de serveis i prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** entre 7.993 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- S'han difós les prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** al Google Business/Maps de l'Associació Salut i Família que han estat visualitzades per 3.912 persones.
- S'han difós les prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** a 5.023 enviaments.

7.2 ACTIVITATS AFINS

- Realització dels **Tallers maternitat i rehabilitació sol pelvià** celebrats al gener i febrer 2022 que es van difondre a 3.285 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- Realització del **Tallers Ser dona al Segle XXI** celebrats a Barcelona al gener i febrer de 2022 que es va difondre a 3.422 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- S'ha difós l'Informe **Maternidad en la Adolescencia y su Impacto Intergeneracional** entre 10.252 beneficiaris/es (institucions i professionals) durant 2015-2022 i ha tingut 4.326 descàrregues.
- S'ha difós l'Informe **Impacto de una reforma legal restrictiva del aborto en España sobre la salud pública y los derechos básicos** entre 7.910

beneficiaris/es (institucions i professionals) durant 2015-2022 i ha tingut 1.086 descàrregues.

- Jornada Democràtica **Mujeres y madres en diálogo intercultural** que va comptar amb el suport del Ministerio de Inclusión, Migración y Seguridad Social. (Madrid, Novembre 2022). Aquesta Jornada va ésser difosa a 6.324 professionals i institucions.
- L'Associació Salut i Família representada per la seva directora forma part del Consell Assessor Tècnic del **Programa CON-TACTO** que a nivell de l'Estat es desenvolupa a càrrec de l'Associació de Pares i Mares de Nens/es Prematurs/res i l'empresa Nivea.
- L'Associació Salut i Família en relació a la salut de les dones immigrants va celebrar una primera trobada democràtica sobre **Promoció Intercultural de la Salut** el 16 de juny i una segona trobada democràtica sobre **Prevenió de la violència de gènere** el 25 de novembre de 2022. Es va assistir al seminari **Violència contra les dones immigrants** organitzat per la Plataforma Internacional per a la protecció dels immigrants irregulars el 24 de març de 2022.
- L'Associació Salut i Família representada per la seva directora és membre de **l'Observatori Català de les Famílies** que es va reunir el 17 d'octubre de 2022 al Departament de Drets Socials.

S'han promogut **sis campanyes digitals** coincidint amb Dies Internacionals relacionats amb activitats del Programa com ara:

DIA INTERNACIONAL DE LA DONA

Nombre de receptors/es: 3.305 persones.

DIA INTERNACIONAL DE LES FAMÍLIES

Nombre de receptors/es: 2.506 persones.

DIA INTERNACIONAL D'ACCIÓ PER LA SALUT DE LA DONA

Nombre de receptors/es: 4.375 persones.

DIA INTERNACIONAL SALUT SEXUAL

Nombre de receptors/es: 2.064 persones

DIA INTERNACIONAL DE LA CONTRACEPCIÓ

Nombre de receptors/es: 2.449 persones.

DIA D'ACCIÓ GLOBAL PER L'AVORTAMENT LEGAL I SEGUR

Nombre de receptors/es: 2.449 persones.

DIA INTERNACIONAL DE L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

Nombre de receptors/es: 8.777

Totes les activitats afins desenvolupades **no** hi van a càrrec del contracte amb el CatSalut.

7.3. RELACIONS INTERNACIONALS

- L'Associació Salut i Família és membre actiu de la **Confederation of Family Organisations in the European Union (COFACE)**, organització europea amb seu a Brussel·les que advoca i promou una agenda política europea més centrada a l'evolució, les aportacions i les necessitats de les famílies. En aquest àmbit, l'Associació Salut i Família juga un paper destacat com a membre del Grup de Treball sobre *Famílies Vulnerables*.

- L'Associació Salut i Família va assistir a les sessions de la **CSW66** sobre **Sexual and Reproductive Health** i **Women in Migration** que es van celebrar online des de Nova York els dies 14 i 16 de març, respectivament.

- L'Associació Salut i Família manté la línia de cooperació tècnica i humanitària sostinguda amb **L'Agrupación por la Despenalización del Aborto en El Salvador** i **Center for Reproductive Rights** a fi de donar suport a la tasca de defensa de les joves i les dones mortes i/o en presó en El Salvador a causa d'una atenció sanitària deficient de les emergències obstètriques que són considerades homicidis perpetrats per les pròpies dones embarassades. Es va celebrar a la Casa Amèrica de Catalunya l'acte **Celebremos la libertad** (Març 2022) amb 107 visites a la web de l'Associació Salut i Família.

- L'Associació Salut i Família en relació amb la **Prevenió de la Mutilació Genital Femenina** va presentar una ponència d'obertura a la Jornada Estatal convocada per la Unión de Asociaciones Familiares a Madrid el 5 d'abril 2022 i va presentar una ponència al **Fòrum de les Dones Africanes contra la Mutilació Genital Femenina** celebrada a l'Hospitalet de Llobregat el 29 d'octubre 2022.

- L'Associació Salut i Família representada per la seva presidenta i la seva directora és membre del **Consell Nacional de Dones de Catalunya** i participa activament als grups de treball sobre Salut Sexual i Reproductiva, Violències masclistes i Relacions Internacionals.

8. DESPLEGAMENT ADAPTATIU DEL PLA DURANT LA PANDEMIA PER LA COVID-19

La pandèmia per la COVID-19 ha accelerat la digitalització de l'Associació Salut i Família i el reforç de l'atenció telefònica. Des del punt de vista de l'accessibilitat de les dones al Pla, un cop finalitzat el període de confinament estricte, es va instaurar un sistema d'atenció híbrida de tal manera que les dones en situació de vulnerabilitat poden triar el canal d'atenció telefònic o presencial d'acord amb les seves condicions de vida excepte per aquelles prestacions que inevitablement requereixen una atenció presencial.

La combinació de tecnologia i tracte personalitzat per part de l'Associació Salut i Família, la intensificació de la col·laboració i la implicació dels Programes a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIRs) de Catalunya i la demanda sostinguda de les dones vulnerables per a protegir i millorar la seva salut reproductiva han permès garantir l'atenció immediata i assolir uns bons resultats malgrat les adversitats derivades de la sortida de la pandèmia per la COVID-19.

El Servei de Consell Familiar, ubicat a la unitat d'embaràs a risc del Servei d'Atenció a la Dona de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron ha seguit les normes assistencials del centre per a la prevenció de la COVID-19 oferint un sistema d'atenció presencial durant l'any 2022.

9. PROFESSIONALS QUE DONEN COBERTURA AL PLA

Treballadors/es contractats/des

- 1 Direcció Mèdica del Pla: 20h/setmana.
- 2 Treballadores Socials a Barcelona: 24h/setmana.
- 1 Treballadora Social a Lleida: 4h/setmana.
- 1 Psicòloga a Barcelona: 10h/setmana.
- 1 Coordinadora de processos assistencials del Pla: 10h/setmana.
- 1 Coordinadora de recursos humans i materials del Pla: 10h/setmana.
- 1 Administrativa de programació de primera línia del Pla: 40h/setmana.

Personal voluntari

- 1 Metge especialista en salut sexual i reproductiva.
- 1 Advocat especialista en drets humans i estrangeria.
- 1 Economista especialista en gestió pública.

Tots/es els/les treballadors/es contractats/des, així como el personal voluntari són bilingües (català/castellà) i en alguns casos multilingües.

A la ciutat de Lleida es disposa d'un local cedit pel Servei Català de la Salut per a la prestació de serveis vinculats al Pla.

Associació . Asociación
SALUD y FAMILIA

OFICINES

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85
66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es

Lleida

Passatge de l'Empordà, 16
25006 Lleida
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85
66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es